Zeitun 825

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek **Nro. 130.** 14. Listopada 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

C. K. Rząd kraiowy ogłosił następuiące
Uwiadomienia.

Przy przedsięwziętém w Kołomyi d. 1. Sierpnia r. b. rozdawaniu nagród ze Skarbu Rządowego w celu polepszenia chowu koni i bydła przeznaczonych, otrzymały takowe następuiące osoby: 1) za przychów naypięknieyszych źrzebców po stadnikach Skarbowych nagrody po 20 Cz. Zł. w złocie: urzędnik ekonomiczny z Dąbki Franciszek Raczyński, i poddani Szczepan Rozdaybida z Korszowy i Jan Sierk z Kuttów; 2) za przychów naypięknieyszych klaczek po stadnikach Skarbowych nagrody po 6 Cz. Złt. w złocie, poddani: Walenty Heuchert z Baginsbergen, Jakób de Swiderowski z Potoczysk i Jan Duszek z Piadyki; 3) za przychów naypięknieyszych byków nagrody po 12 ZR. M. K. poddani: Jan Bachmetiuk z Chlebiczyny, Bazyli Teodorow z Tłumaczyka i Jakób Popadiuk z Rakowczyka; 4) za przychów naypięknieyszych krów nagrody po 8 ZR. M. K. poddani: Paweł Michailiszyn z Liska, Bazyli Horabaruk z Jakóbowki, Teodor Fedosiuk i Dmiter Załobczuk z Rakowczyka, tudzież Michał Wołoszczuk z Tłumaczyka i Mikołay Jakimczuk z Oskrzesiniec.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 29. Grudnia r. z. raczył Wicentemu Urty mieszczaninowi i piwowarowi w Tarnowie, w Galicyi, nadać przywiley 5letni na odkrycie: 1.) robienie w oznaczonym czasie spirytusu, piwa i octu zbożnego pomocą aparatu parowego, nie używaiąc do tego umyślnego paliwa. 2.) Bez większego wydatku materyiału opałowego, i bez dłuższego czasu, zyskania trzy razy większey ilości słodu; 3.) Wodę do destylowania iak i dla opatrywano nią ludzi na mil kilka, prostym i łatwym sposobem sprowadzać, i pomocą małego urządzenia, takowę do gaszenia pożaru korzystnie używać.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 5. Marca r. b. nadadź Jakóbowi Błoch gorzelnikowi w Spitz pod Wiedniem Nro. 10. pięcletny przywiley na poprawę destylowania wódki, rosolisu, likworu i spiritusu za pomocą stosowney odmiany zwykłego aparatu alembikowego z oszczędzeniem czasu i materyiału, przyczém ułatwiono wsadzanie rur, która poprawa przy każdym zwykłym kotle iakieykolwiek formy, a osobliwie przy takich gorzelniach użytą bydź może, u których woda ciągle biegąca za pomocą rur do kilsztoku sprowadzoną bydź nie może. — Wydział lekarski nie znalazł z względów zdrowia żadney przeszkody w wykonywaniu przywileiu niniéyszego.

— *Z Wiédnia d. 5. Listopada.* —

Podczas czterdziestego pierwszego losowania dawnego procentowego długu Stanu w dniu 2. t. m., przedsięwziętego wskutek naywyższego patentu z d. 21. Marca 1818, wyciągnięto Rzęd Nr. 289.

Rzęd ten obeymuie obligacyie Kamery nadworney, pochodzące z zaciągnionéy w Medyiolanie pożyczki na 4 1/2 procentu, od Nr. 4544 aż włącznie do Nru. 4871 w ilości kapitalnéy 1. mil. 109,352 ZR. 55 kr., a w ilości procentowéy według zniżonéy stopy 24960 ZR. 26 1/4 kr.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hispańska.

Według naynowszych wiadomości z Peru, umieszczonych w gazetach Londyńskich, uczynili mieszkańcy Prezydentowi Boliwarowi niedaleko Cusco przedstawienie względem stanu rękodzielni w wyższém Peru. Podług ich twierdzenia iest więcey iak 10,000 warsztatów, szczególniey w wełnianych i bawełnianych rękodzielniach opuszczonych, ponieważ fabrykanci nie mogą wyrównać konkurencyi z Angliią. — Kongres Peruwiański zniósł order słońca przez S. Martin ustanowiony a istnieiący za Rządu tymczasowego.

Zgromadzenie ustawodawcze prowincyi Buenos-Ayreskiey upoważniło Rząd dostarczyć 1500 ludzi dla linii woyskowey nad Uraguay, (przeciwko Brazylyi) dopóki inne prowincyie nie przyszlą także swoich kontyngensów.

Gazeta *Sol* donosi obszernie o uroczystém otworzeniu nadzwyczaynego posiedzenia ogólnego Kongressu Związku. W d. 6. zawyrokował Kongres, aby portu Galveston w Państwie Coahuila i Tejas niezwłocznie był plan zdięty dla otworzenia go handlowi.

W Mexyku wychodzi gazeta rządowa, *Gaceta Diaria*, donosząca o wpływie, wydatkach i stanie kassy Państwa, co iest niesłychaną dotąd rzeczą. Ostatni stan kassy w d. 1. Sierpnia wynosił 132,689 a d. 2. t. m. 107,799 dolarów.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

Major Noah (burmistrz) o którym iuż namieniliśmy, a który iakeśmy rzekli, założył nad brzegami Niagary w Państwie Nowego-Yorku miasto nazwiskiem Ararat, i przeznaczył ie na osadę dla żydów, używa przedimków Mardochai Manuel; iest on Adwokatem i Nadszeryfem w Nowym-Yorku, dawniey był Konzulem Zjednoczonych Stanów u Deja Tunetańskiego. W publicznem swoiem wezwaniu czyli odezwie również przez nas namienionéy a wydanéy do Izraelitów wszystkich kraiów ziemi, mianuie się ieszcze oprócz wyżey rzeczonego tytułu: »Z Bożey łaski Wielkorządzcą i Sędzią Izraelu, i zapowiada Żydom, że myśli założyć dla nich miasto przytułku pod nazwiskiem Ararat. Miasto owe ma być zbudowane na wyspie zwanéy Wielka Izlandyia na rzéce Niagarze przed wodospadem oneyże położonéy. Wyspa wspomniona nader korzystna iest dla handlu, zatem bardzo dogodna do wzniesienia na niey wielkiego miasta. Major Noah przemawia w tonie Władzcy i rozkazuie, aby był sporządzony spis podatkowy wszystkich żydów w różnych częściach świata i kraiach znayduiących się z wymienieniem ich wieku, zatrudnienia i t. d. Pracę tę podiąć powinni wszystkie Synagogi i Rabinowie. Major Noah dozwala prawdzie owym Izraelitom, z powodu przychylności do kraiu lub mieysca przez nich zamieszkałego, pozostać życzy iednakże, by braciom swoim chcącym wywędrować do Zjednoczonych Stanów nie czynili trudności i przeszkód. Daley roczne składki zwykle mieszkaiącym w Jerozolimie żydom przesyłane, trwać maią iak dotąd. Odezwą tą zniesiona iest Poligamiia. Żydzi Karaici i Samarytanie zamieszkali w przednich Indyiach iakoteż Żydzi czarni w kraiach Afryki, równie żydzi osiedli w Cochinchinie i na brzegach Malabarskich (podobnież w przednich Indyiach) mówi Major, używać będą w tem nowém Państwie równości praw i przywileiów. Ponieważ pokolenia Indyyskie Amerykańskiego Kontynentu (dodaie taż odezwa) sądząc z ich mowy, pochodzenia Azyiatyckiego, czczenia iednego Boga, ofiar, zwyczaiów zawierania ślubów małżeńskich, rozwodów i pogrzebów, postów, oczyszczania, kar, miast przytułku, podziału na pokolenia, Arcykapłanów, ich sposobu woiowania i tryiumfów zwycięzkich, podobna do wiary, że są potomkami pokoleń żydowskich przez Krola Assyryyskiego uprawodzonych a poźniey zapomnianych, zatem powinny być przedsięwzięte środki do ogłoszenia rzeczonym żydom ich pochodzenia i połączenia onych z ich braćmi Narodem wybranym! P. Noah nakłada na każdego po wszystkich kraiach żyda podatek 3 śrebrne szekle, (znaioma stara hebrayska moneta śrebrna równa prawie piastrowi Hiszpańskiemu lub dolarowi.) Konsystorz Paryzki w assystencyi deputowanych wszystkich Synagog świata, mianować będzie co cztéry lata Sędziego w Izraelu. P. Noah wymienia potém swoich po różnych stolicach i portach morskich rozmaitych kraiów znayduiących się Kommissarzy: Między innymi są: PP. Abraham de Cologna w Paryżu; Andrade w Bordeaux; Herszell i Mendoza w Londynie; Aaron Nunnez Cardeza w Gibraltarze; Abraham Bussac w Liwornie; Benjamin Gradis równie w Bordeaux; Doktor praw Edward Gans i Professor Gunz w Berlinie i Leon Wolf w Hamburgu. Nadto Konsystorz Paryzki iest upoważniony wysłać do Zjednoczonych Stanów trzy osoby, dla zasiągnienia wiadomości o stanie rzeczy. P. Noah zaleca surowo Izraelitom we wszystkich czynnościach rzetelność, trzeźwość, oszczędność i przemysł, i przeznacza przypadaiącą na 7. Lutego 1826 uroczystość, na dzień modłów i dziękczynień, aby Naywyższy wszystkie obietnice dane pokoleniowi Jakóba spełnić dozwolił.

Dziennik handlowy Nowo-Yorkski *Advertiser* zawiera pod napisem: »Przywrócenie Narodu Izraela« opisanie obrzędu, dopełnionego w d. 24. Września w Buffaloe (Hrabstwie Niagara, w Państwie Nowego-Yorku, które między innemi wyraża: Przyiaciele Majora Noah w Nowym-Yorku zakupili część naywiększey wyspy (*Grand Island*) na rzece Niagarze, dla założenia tamże miasta pod imieniem Ararat, które ma być siedzibą nowego żydowskiego Rządu gdzie osiadać maią Izraelici wszystkich kraiów ziemi. Rząd będzie niepodległy i pod Protekcyią Zjednoczonych Stanów. Urząd Wielkiego Sędziego Izraela iest przywrócony a Major Noah będzie takowy sprawował. Zdarzenie to obchodzono w sposobie uroczystego obrzędu, któremu przez zaproszenie Oficerów Amerykańskich, wyższych Naczelników korporacyy i t. d. iakiś rodzay uroczystości nadać starano się. Ceremoniia dopełniona podług obrządku wolnych mularzy, była wystrzałami z dział zapowiedzianą. Na stole leżał kamień z następuiącym napisem w iezyku Hebrayskim: »Słuchay Izraelu, Pan iest naszym Bogiem, Pan iest iedynym Bogiem. Ararat, przytułkiem religii hebrayskiey, założone przez Mardochai Manuela Noah w miesiącu Tiszry 5585 (Września 1825 (roku piędziesiątego wolności Amerykańskiey. « Na tym samym stole w naczyniu śrebrnem były

wino, zboże i oliwa. Po tey i innych podobnych obrzędach Prezydent (Noah) ogłosił Narod żydowski za urządzony!!!

Hiszpaniia.

Listy z Manilli z d. 4. Maia donoszą niektóre dotąd nieznane szczegóły wypadków zaszłych na okrętach Azyia, (czyli Francesco d'Assisi) i Constance, za nim takowe zostały Mexykanom wydane. Oficerowie tych okrętów utworzyli dwa stronnictwa; iedno pod Gurzuzetą oświadczyło się za bezwarunkową Władzą Króla, drugie pod Martinezem (Gurzuzety Porucznikiem) żądało wykonania wyroku zapadłego w Kadyxie w d. 30. Marca 1823. P. Gurzuzeta, którego stronnictwo z powodu zaległego osadzie żołdu coraz się zmnieyszało, chciał na wysokości wysp Maryiańskich użyć przemocy; atoli, takowy nieudał się, i Martinez kazał poddać go i iego stronników pod sąd woienny i rzucić ich w morze. Poczem okręty te popłynęły do Monteray, i poddały się.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Kuryier Angielski z d. 20. Października zawiera następuiący artykuł: »Z Gazet Niemieckich odebranych tu dnia wczorayszego widać; że PP. Roche i Washington, Francuzcy i Amerykańscy Posłowie na Dworze Greckim, uczynili powtórnie drugi krok bardzo mądry. Przełożyli oni Ibrahimowi Baszy »Zawieszenie broni«; czyli (mówi Dostrzegacz Austryiacki) imieniem Narodu Greckiego, lub onegoż części? nie wiadomo.« Nie sądziemy za potrzebę czytelnikom naszym mówić o tém, że Ibrahim Basza nie chciał słuchać tego przełożenia. Skutkiem tego będzie zapewnie, że Washington wyda w téy mierze Manifest do wszystkich Dworów Europeyskich. Żałować należy, iż rzecz zaymuiąca bezwątpienia nayślachetnieysze uczucia oświeconych ludzi, przez grube omyłki głupców w niektórym względzie na śmiech iest wystawioną. Te same Gezety umieszczaią to, co raczą zwać doniesieniami o boiu toczącym się w Grecyi. Już od nieiakiego czasu przestaliśmy te opowiadania cenić, iako nawet na chwilę nie warte uwagi. Nie tylko zdarzenia w istocie zaszłe, niezmiernie są przesadzone, lecz nieustanny strumień czystych, prawdziwych kłamstw, obiaśnienie których nawet nayłatwowiernieysze umysły musiałoby zastanowić, rozlewaią Gazety stałego lądu. Tak n. p. wiemy z pewnością, iż w ciągu roku zeszłego rozszerzano wiadomości o zwycięztwach przez Greków na morzu odniesionych; o flotach przez ich brandery zniszczonych, i t. d., gdy tymczasem ani takich zwycięztw nie odniesiono, ale wyraźnie owe nieprzyiacielskie eskadry ani razu do siebie nie wystrzeliły! — Gazety owe są nieiakiś czas zabezpieczone od odkrycia, ponieważ Turcy nie ogłaszaią doniesień, żadnych nie czytaią, albowiem nie maią potrzeby czynienia wpływu na publiczną opiniią. Oni tylko wciąż walczą. Jeźli są pobitymi, tedy oczekuią, póki mogą znowu bóy rozpocząć; ieźli zwyciężyli, korzystaią z tego i mało o tem mówią, lub nic wcale.«

Od d. 19. Października panowały przez kilka dni takie burze w kanale, iż wszelki związek między Dowerem i Kaletem był przerwany i od d. 20. do 22. Października Gazety Londyńskie żadnéy wiadomości ze stałego lądu nie zawieraią. — Też same burze iak słychać, rozbity olbrzymi okręt »Baron of Renfrew«, opuszczony od osady, wyrzuciły na brzegi Francuzkie między Dunkierką a Gravelinem.

Francyia.

Xiążę August Pruski wyiechał z Paryża d. 25. Października rano o godz. 3ciéy do Berlina. (Również udał się tamże z Hagi Xiążę Fryderyk Henryk Albert Pruski w d. 19. Października.)

Xiażę Kumberlandyi w Calais odbił od lądu i popłynął do Anglii.

Xiąże Carignan umarł w swoich dobrach koło Paryża apoplexyią tknięty.

Włochy.

Oto iest urzędowne Doniesienie o wypadkach zaszłych pod Tripoli, ogłoszone przez Król: Sardyńską Admiralicyią:

»Eskadra Królewska pod rozkazami Kapitana okrętu liniiowego Kawalera Sivori, złożona z fregat: Commercio i Krystyna, korwety Trytony (która iuż przed Tripolis krążyła) i bryga Nereidy, zatrzymawszy się z powodu niepogody kilka dni w Tunecie, ukazała się przed Tripolis d. 25. Września. Kawaler Sivori wysłał natychmiast korwetę Tritonę pod banderą do układów ku portowi, aby Konzulowi Angielskiemu swoie przesłał depesze, i uwiadomił go, że Kommendant eskadry życzy sobie udać się na ląd, i naradzić się z Baszą Bejem, ieżliby to Konzul Króla Jmci W. Brytanii osądził za rzecz przyzwoitą. Konzul Angielski odpowiedział na list Kawalera Sivori uprzeymie, i doniósł mu, iż może z dwoma lub trzema Oficerami swymi przybyć na ląd, ponieważ Basza Bey skłonny iest do układów; z resztą ón wraz ze swym orszakiem będzie pod opieką Rządu Angielskiego. W skutek tego udał się Kawaler Sivori w d. 26. Września rano w towarzystwie Konzula Warringtona do domu Angielskiego-Konzulatu, gdzie Basza przysłał do układów swego Jenerała Hadszi Mohammed, iako pełnomocnika. Tenże

przy rozpoznaniu zachodzących nieporozumień okazał dosyć chęci do załatwienia rzeczy, i opuścił Dowódzcę eskadry z zapewnieniem, że w następuiącéy konferencyi wszystko załatwionem zostanie. Atoli dnia następuiącego podano Kawalerowi Sivori (w obecności Konzula Angielskiego) z nie małém dla niego podziwieniem notę ze strony Baszy Beja, zawieraiącą rozmaite przesadne i niepodobne przełożenia, dążące do zupełnego zniweczenia traktatu pokoiu i przymierza, zawartego przez Lorda Exmoutha z Koroną Sardyńską. Kommendant widząc z owéy noty, iż wszelkie załatwienie niepodobne, zmuszony był z żalem ogłosić układy za przerwane; uprosiwszy więc Konzula Angielskiego, aby poddanych Król: Sardyńskich wziął pod swoią opiekę i oświadczywszy pełnomocnikowi Trypolitańskiemu, iż, ieżli do 4. godz. społudnia nie odbierze rozumnieyszych przełożeń, rozpocznie kroki nieprzyiacielskie, powrócił do swoiéy eskadry.

»Czekaiąc napróżno, aż do upływu przeznaczonego czasu, postanowił uderzyć na port i miasto. Reszta czasu z południa zeszła na przysposobieniach do uderzenia, a czółna i szalupy eskadry, maiące współdziałać z wielkiemi okrętami przy uderzeniu, zostały przygotowane. Jednakże, ponieważ wzniesione morze nie dozwalało zbliżyć się wielkim okrętom ku miastu, bez wystawienia ich na niebezpieczeństwo rozbicia się, a Kommendant nie chcąc zaniechać swego planu głównego, maiącego za cel spalić Trypolitańską flotyllę, złożoną z bryga o 12 działach i dwóch galiot o 6 działach, i ostrzelania tak zwanego morskiego arsenału i warstatu Beja, rozkazał zatem osadzić mocniéy szalupy, poruczaiąc dowództwo tychże Porucznikowi okrętowemu Kawalerowi Mameli, któremu dał wszystkie potrzebne instrukcyie, stósowne do zapewnienia pomyślności przedsięwzięcia i oddalenia mogących zayść przeciwnych wypadków. Szalupy odbiły przy tysiącznych ogłosach: »Niech żyie Król!«, zostawiwszy Oficerów i ludzi z osady nie mogących płynąć w żalach, iż nie dzielą niebezpieczeństw z braćmi swoimi, ponieważ nieprzyiaciel zdawał się czynić przygotowania do dzielnéy obrony portu, co dostatecznie wnieść można było z ognia bateryy i broni ręczney, trwaiącego do 11téy godziny w nocy. Demonstracyie te, przedsięwzięte bez wątpienia w zamiarze odstraszenia, zrządziły przeciwny skutek i zagrzały bardziéy męztwo osady.«

(Dokończenie nastąpi.)

Zjednoczone Niderlandy.

Pierwsza Izba Stanów Jeneralnych odprawiła w d. 19. Października pierwsze swoie osobne posiedzenie; Prezydentem teyże mianowany iest Hrabia Thiennes Lombise. Na Prezydenta drugiéy Izby wybrał Król z trzech przełożonych mu kandydatów P. Sandberga, który miał naywięcéy głosów. Między proiektami do ustawy przełożonemi iuż drugiéy Izbie uważaią ieden proiekt względem wybicia nowéy złotéy monety w wartości 5 ZR., ieden względem podzielenia głównego gruntowego podatku na różne prowincyie i 19 innych, obeymuiących pierwszy i drugi rozdział nowéy księgi ustaw handlowych. Proiekta te do prawa zostały odesłane dla rozpoznania do Wydziałów i mianowano Kommissyią z pięciu Członków do ułożenia odpowiedniego adressu na Mowę Królewską posiedzenie zagaiaiącą.

Xiążę Albrecht Pruski przybył do Amsterdamu pod imieniem Hrabiego Ravensberga.

Niemcy.

W W. Xięztwie Sasko-Koburgskiém, gdzie w latach 1817 i 1818 z powodu drożyzny naypotrzebnieyszych żywności, za pozwoleniem W. Xiążęcém dozwolono pobierać 6ty procent, takowy został teraz znowu na pięć zniżony.

Gazeta Oldenburgska donosi, że Xiążę dziedziczny Oldenburgski, nieszczęściem pośliznąwszy się upadł w pokoiu i złamał prawą kość udową, iest atoli nadzieia, że chory przyydzie do zdrowia.

Prussy.

Król Jmć powrócił z Paryża do Potsdamu w pożądaném zdrowiu w d. 18. Października.

Rossyia.

Z Petersburga donoszą pod d. 4. Października: »Nowa Konwencyia handlowa zawarta w d. 11. Marca b. m. między Rossyią a Prussami zrządziła wiele odmian w dotychczasowym stanie naszych urzędów cłowych nad morzem wschodniém. Tak urzędy cłowe w Polandze i Jurburgu wyniesiono do urzędów cłowych pierwszéy klassy, i etat urzędników znacznie powiększono, zato urzędy cłowe Grodzieński i Koweński zniżone do trzeciego stopnia. Nakoniec dotychczasowe urzędy cłowe składowe Kiiowski i Wileński zupełnie zniesiono. Utworzona będzie nowa pograniczna cłowa dozorcza liniia w obwodach cłowych Radziwiłowskim i Lipawskim, a dotychczasowa w owych mieyscach pomnożoną zostanie 140 nowymi granicznymi cłowymi ieżdzcami.

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Piotra Pillera.